AVİM Yorum • No: 2021 / 54 • Ekim 2021

TÜRK KONSEYİNİN BÖLGESEL MESELELERDEKİ ETKİNLİĞİ ARTIYOR, İŞBİRLİĞİ DERİNLEŞİYOR

Tutku DİLAVER

Analist

3 Ekim tarihinde 12. kuruluş yıldönümünü kutlayan Türk Konseyinin etkinliği yıllar içerisinde artıyor. Pek çok alanda üye ülkeler arasındaki işbirliğinin güçlenmesine yönelik çalışmalar yapan ve büyük ilerlemeler kaydeden Türk Konseyinin, dış politikada ortak duruş sergilemekten öteye geçerek kendi bölgesindeki sorunlar hakkında aktif bir rol alma inisiyatifi içerisinde olduğu görülüyor. Geçtiğimiz Mart ayında Türk Konseyinin Onursal Başkanı Nursultan Nazarbayevin de belirttiği üzere 12 yıllık süreçte kurumsallaşmasını tamamlayan Türk Keneşi, artık uluslararası meselelerde özellikle bölgesini ve üye ülkelerini ilgilendiren konularda daha organize adımlar atma kapasitesine sahip[1]. Her ne kadar Türk Konseyinin 2020-2025 Stratejisi ve 2040 Türk Dünyası Strateji belgeleri henüz ilan edilmemiş olsa da; Konseyin bir yandan derinleşme hareketini artırırken, diğer yandan ortak dış politika araçlarını da daha aktif kullanacağına dair ipuçlarını Martta düzenlenen gayrı resmi zirve sonrası açıklanan sonuç belgesinden[2] ve Konsey başkanının Antalya Diplomasi forumunda yaptığı açıklamalardan yakalamak mümkün.

Türk Konseyinin bölgesindeki olaylara karşı tutumuna dair en yakın örnek olarak, 2020 Eylül-Kasım ayları arasında Azerbaycanın işgal altındaki Dağlık Karabağ bölgesini Ermenistandan geri alması süreci sırasında ve sonrasında gösterdiği ortak tutum gösterilebilir. Türk Konseyi Başkanı hızlı bir şekilde tepkisini göstererek Karabağdaki çatışmalara sessiz kalınmayacağını ve Azerbaycanın toprak bütünlüğüne Konseyin verdiği desteği açıklamıştı. Diğer yandan Konseyin ev sahipliğinde toplanan Türk İş Forumunda savaş sonrası Karabağın yeniden inşası için olanaklar konuşulmuştu[3]. 10 Kasım Ateşkesinin ardından Mart 2021de toplanan gayrı resmi zirvenin sonuç belgesinde de Azerbaycanın Karabağdaki kazanımlarına ve kalıcı barışın sağlanabilmesi için Konseyin desteğine yer verildi[4]. Benzer şekilde Türkiye Cumhurbaşkanı da konuşması sırasında Konseyin Azerbaycana vereceği desteklerin Karabağın tekrar imarı ve zorla yerinden edilen Azerbaycanlıların evlerine dönebilmeleri için önemli olduğuna dikkat çekmişti.

Cumhurbaşkanı Erdoğanın konuşmasındaki diğer başlıklar arasında Konseyin bünyesinde yer alan spor, eğitim, bilim ve kültür alanlarındaki faaliyetlere Kuzey Kıbrıs Türk Cumhuriyetinin de dâhil edilmesinin gerektiğine vurgusu vardı[5]. Cumhurbaşkanının Zirvede yaptığı konuşmanın başlıklarına bakarak, bölgede uzun yıllardan beri devam eden sorunlara karşı Konseyin daha aktif bir tutum izlemesi hedeflendiğini söylemek mümkün

görünüyor.

Nitekim Türk Konseyinin bölgesindeki siyasi sorunlara karşı ivedilikle aksiyon aldığına dair en son örnek olarak Afganistanda Talibanın yönetimi ele geçirmesi sonrası düzenlenen toplantı gösterilebilir. Bilindiği üzere Ağustos ayında Taliban, Afganistan yönetimini ele geçirmişti. İnsani ve güvenlik konuları açısından bölge ülkeleri ve komşu bölgeler için öngörülemeyen sonuçlara sahip olabilecek bu duruma karşı Türk Konseyinin tutumunu belirlemek üzere toplanmışlardır. Toplantı sonrasında yapılan açıklamada Afganistandaki gelişmelerin yakından takip edilmeye devam edileceği belirtilmiştir. Afganistanda yaşananların özellikle komşu ülkelerde yol açabileceği göç, mülteci akınları ve terör tehlikesi gibi sorunlar yaratabileceği gerekçesiyle karşılıklı işbirliğinin ve eşgüdümün sürdürüleceği açıklanmıştır[6]. Birleşmiş Milletler ve Avrupa Birliği gibi örgütlerin Afganistan konusunda olağanüstü toplantılar düzenlemesinin ardından Türk Konseyinin de bu konuda özel gündemli bir zirve düzenlemesi, bölgede yol açabileceği sorunlara dair detaylı bir değerlendirme yapması ve uluslararası camiaya çağrıda bulunması Konseyin bölgesel konulara hâkimiyetinin arttığını ve imkânları dâhilinde ortak hareket kapasitesini geliştirmeye çalıştığına işaret ediyor.

Bahsettiğimiz bu gelişmeler Türk Konseyinin 12 yıllık gelişim sürecinde dış politika açısından geldiği noktaya dair yalnızca birkaç örneği içeriyor. Bunun yanında Onursal Başkan Nursultan Nazarbayevin 31 Marttaki konuşmasından Konseyin örgüt seviyesine yükseltilmesinin planlandığı anlaşılıyor. Tüm bunlar Konseyin bugüne kadar ciddi bir yol aldığını ve gelecekte bölgesel ve küresel boyutta daha çok rol alabileceğine işaret ediyor.

[1] Kürşad Zorlu, Türk Konseyi yeni bir sıçrama dönemine hazırlanıyor, *Anadolu Ajansı,* 1 Nisan 2021, https://www.aa.com.tr/tr/analiz/turk-konseyi-yeni-bir-sicrama-donemine-hazirlaniyor/2194897.

[2] Türk Konseyi Devlet Başkanları Zirvesi Sonuç Bildirgesi yayımlandı, *Kırım Haber Ajansı*, 31 Mart 2021, https://qha.com.tr/haberler/politika/turk-konseyi-devlet-baskanlari-zirvesi-sonuc-bildirgesi-yayimlandi/313316/

[3] Türk iş insanları Karabağ'ın imarı için Bakü'de buluştu, TRT Haber, 10 Eylül 2021. https://www.trthaber.com/haber/dunya/turk-is-insanlari-karabagin-imari-icin-bakude-bulustu-608034.html

[4] Türk Konseyi Devlet Başkanları Zirvesi Sonuç Bildirgesi yayımlandı, *Kırım Haber Ajansı*, 31 Mart 2021, https://qha.com.tr/haberler/politika/turk-konseyi-devlet-baskanlari-zirvesi-sonuc-bildirgesi-yayimlandi/313316/.

[5] Dünyamızın karşı karşıya kaldığı değişimler, Türk Konseyi gibi iş birliği yapılarının önemini daha da artırıyor, *Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Resmi İnternet Sitesi*, 31

Mart 2021, https://www.tccb.gov.tr/haberler/410/126443/-dunyamizin-karsi-karsiya-kaldigi-degisimler-turk-konseyi-gibi-is-birligi-yapilarinin-onemini-daha-da-artiriyor-.

[6] Türk Dili Konuşan Ülkeler İşbirliği Konseyi (Türk Konseyi) Dışişleri Bakanları Konseyinin Afganistandaki Duruma İlişkin Bildirisi, *Türk Konseyi Resmi İnternet Sitesi*, 27 Eylül 2021, https://www.turkkon.org/tr/haberler/turk-dili-konusan-ulkeler-isbirligi-konseyi-turk-konseyi-disisleri-bakanlari-konseyinin-afganistandaki-duruma-iliskin-bildirisi_2344.

Yazar Hakkında :

Tutku Dilaver, Ankara Üniversitesi Siyasal Bilgiler Fakültesi Uluslararası İlişkiler bölümünden 2015 yılında mezun olmuştur. 2020 yılında Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalına bağlı Kafkasya Çalışmaları Programında tezli yüksek lisansını tamamlamıştır. Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi Uluslararası İlişkiler Bölümünde doktora çalışmalarına devam etmektedir.

2017 Ağustos ayında Avrasya İncelemeleri Merkezinde (AVİM) başladığı 6 aylık uygulamalı eğitim programını tamamlamış, Misafir Araştırmacı olarak AVİM'e katılmıştır. 2019-2023 yılları arasında AVİM'de Analist olarak çalışmıştır.

Atıfta bulunmak için: DİLAVER, Tutku. 2020. "TÜRK KONSEYİNİN BÖLGESEL MESELELERDEKİ ETKİNLİĞİ ARTIYOR, İŞBİRLİĞİ DERİNLEŞİYOR." Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM), Yorum No:2021 / 54: Ekim 07. Erişim Kasım 08, 2020. https://www.avimbulten.org/tr/Yorum/TURK-KONSEYININ-BOLGESEL-MESELELERDEKI-ETKINLIGI-ARTIYOR-ISBIRLIGI-DERINLESIYOR

Süleyman Nazif Sok. No: 12/B Daire 3-4 06550 Çankaya-ANKARA / TÜRKİYE
Tel: +90 (312) 438 50 23-24 • **Fax**: +90 (312) 438 50 26
@avimorgtr
https://www.facebook.com/avrasyaincelemelerimerkezi
E-Posta: info@avim.org.tr
http://avim.org.tr

© 2009-2025 Avrasya İncelemeleri Merkezi (AVİM) Tüm Hakları Saklıdır